به نام خدایی که خود، شاعر است				
سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

ردیف	سؤالات صفحهٔ اول	نمره
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره) معنی واژه، املای واژه و دستور	
❶	در عبارات و اشعار زیر، معنی واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید.	
	الف) وین بوم محنت از پی آن تا کند خراب / بر دولت‌آشیان شما نیز بگذرد (.....)	۰/۲۵
	ب) حسودان تنگ‌نظر و عنودان بدگهر وی را به می و معشوق و لهو و لعب کشیدند. (.....)	۰/۲۵
❷	معادل درست توضیح زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید.	
	درختی بسیار سخت، محکم و صاف که از چوب آن، نیزه، تیر، زین اسب و مانند آن می‌ساختند. (آبنوس -- خدنگ)	۰/۲۵
❸	برای واژهٔ مشخص‌شدهٔ مصراع « ابر آمد و زار بر سرِ سبزه گریست » یک برابر معنایی در بیت زیر، بیابید:	
	« ریش برمی‌کند و می‌گفت: ای دریغ / کآفتاب نعمتم شد زیر میغ » (.....)	۰/۲۵
❹	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.	
	الف) چون بر رُقعهٔ من اطّلاع یابد، قیاس کند که مرا (احلیت – اهلیت) چیست (.....)	۰/۲۵
	ب) پیاده مرا زان فرستاد (توس – طوس) / که تا اسپ بستانم از اشکبوس (.....)	۰/۲۵
❺	در هر یک از عبارات زیر، یک غلط املایی وجود دارد، آن را پیدا کرده و اصلاح کنید.	
	الف) خونت با خون‌بهایت حقیقت در یک تراز ایستاد و عظمت، ضامن دوام جهان شد. (.....)	۰/۲۵
	ب) لاجرم سپر بینداخت و از میدان گریخت. مخزول و نالان استرحام می‌کرد. (.....)	۰/۲۵
❻	در گروه‌کلمات زیر، دو غلط املایی وجود دارد؛ آن‌ها را پیدا کنید و شکل صحیح هر یک را بنویسید.	
	(آب اجل – صاحب پیرایه – غرض و دین – طاس و طشت – رهام و هجیر – قضا و تقدیر – بیضی و مفتولی – اندوه و طرب – وقار و طمعنینه – عَلَم‌داران تحوّل) (.....)	۱
❼	در بیت زیر، نقش دستوری ضمیر متّصل مشخص‌شده را بنویسید.	
	باغبانا ز خزان بی‌خبرت می‌بینم / آه از آن روز که بادت گل رعنا ببرد (.....)	۰/۲۵
❽	در بیت « حافظا مِی خور و رندی کن و خوش باش ولی / دام تزویر مکن چون دگران قرآن را » «منادا» را مشخّص کنید. (.....)	۰/۲۵
❾	با توجّه به عبارت « گفت: جان پدر! تو نیز اگر بخفتی، بِهْ از آن که در پوستین خلق افتی. » که از گلستان سعدی انتخاب شده‌است؛ درستی یا نادرستی هر یک از موارد زیر را تعیین کنید: درست ○ نادرست ○	
	الف) در این عبارت، فعل « است » به قرینهٔ معنایی حذف شده‌است.	۰/۲۵
	ب) هستهٔ گروه اسمی « جان پدر »؛ واژهٔ « پدر » است.	۰/۲۵
	ج) واژهٔ « پوستین » در گروه اسمی « پوستین خلق » مُمال است.	۰/۲۵

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ دوم

به نام خدایی که خود، شاعر است

سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

ردیف	سؤالات صفحهٔ دوم	نمره
۱۰	در نوشتهٔ زیر، نوع « واو » را بنویسید. (.....) «استقلال خوزستان، قهرمان لیگ برتر فوتبال ایران شد. ستارهٔ این تیم، هواداران خون‌گرم و متین خوزستانی بودند.»	۰/۲۵
۱۱	در بیت زیر، کلمهٔ « را » را از نظر معنایی بررسی کنید. « چشمان ترک و ابروان، جان را به ناوک (تیر) می‌زنند / یا رب که داده‌است این کمان، آن ترک تیرانداز را » (.....)	۰/۵
۱۲	نوع پیوند (وابسته‌ساز – هم‌پایه‌ساز) را در عبارات زیر مشخّص کنید. الف) فقط یک لقمه میل بفرمایید که لااقل زحمت آشپز از میان نرود. (.....) ب) مهمان‌ها هم با او هم‌صدا شدند و دسته‌جمعی خواستار بردن غاز گردیدند. (.....)	۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۳	رابطهٔ واژگان هر یک از گروه‌های زیر، بر چه پایه‌ای است؟ (تناسب یا تراف) الف) شمشیر و نیزه (.....) ب) شجاع و دلاور (.....)	۰/۵
۱۴	در ابیات زیر، در بیت « الف » یک ترکیب اضافی و سپس در بیت « ب » یک ترکیب وصفی بیابید و بنویسید. الف) نشود فاش کسی آنچه میان من و توست / تا اشارات نظر نامه‌رسان من و توست (.....) ب) چشمان زیبایت عزیزم بی‌گمان امشب / افتاده در دامان تار آسمان امشب (.....)	۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۵	بیت زیر را بخوانید و سپس « نهاد و گزاره » جملهٔ اول را مشخص نمایید. « کمان را به زه کرد زود اشکبوس / تنی، لرزلرزان و رُخ، سندروس » (.....)	۰/۵
	ب) قلمرو ادبی (۵ نمره) تاریخ ادبیات، حفظ شعر و آرایه‌های ادبی	
۱۶	در جدول زیر، مشخص‌کنید که هر یک از آثار گروه «الف» متعلّق به کدام نویسنده یا شاعر گروه «ب» است. (.....)	۰/۵
۱۷	« من زنده‌ام » اثر کیست؟ الف) سپیده کاشانی ○ ب) مرتضی آوینی ○ ج) معصومه آباد ○	۰/۲۵
۱۸	درستی یا نادرستی عبارت زیر را تعیین کنید. «جمال و کمال» از کتاب «تفسیر سورهٔ یوسف» اثر « زید طوسی » است. درست ○ نادرست ○	۰/۲۵
۱۹	مصراع اول بیت « ..... با یاد تو افتادم از یاد برفت آن‌ها » کدام است؟ الف) گه نعره زدی بلبل، گه جامه دریدی گل ○ ب) تا عهد تو دربستم، عهد همه بشکستم ○	۰/۲۵
۲۰	مصراع دوم بیت زیر را بنویسید. از این مرز فرخندهٔ مردخیز	۰/۷۵

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ سوم

به نام خدایی که خود، شاعر است

سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

ردیف	سؤالات صفحهٔ سوم	نمره
۱ ۲	آرایهٔ کدام گزینه در بیت «لیک چنان خیره و خاموش ماند / کز همه شیرین‌سخنی گوش ماند» وجود ندارد؟ الف) حس‌آمیزی ◯ ب) کنایه ◯ ج) مجاز ◯ د) تشبیه ◯	۰/۲۵
۲ ۲	در کدام یک از عبارت‌های زیر، آرایهٔ «حُسن تعلیل» وجود دارد؟ دلیل خود را بنویسید. الف) درختان را دوست می‌دارم که به احترام تو قیام کرده‌اند. ◯ ب) بر تالابی از خون خویش در گذرگه تاریخ ایستاده‌ای. ◯	۰/۵
۲ ۳	بیت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی «ایهام و ایهام تناسب» بررسی نمائید. « هوای دیدن رویت نرفته از سرم امّا / فلک نصیب دلم را جدایی از تو نوشته » (.....)	۰/۵
۲ ۴	«باران‌ها» و «فصل‌ها» در عبارت «ای سرور باران‌ها و فصل‌ها / تو را عطری نامیدم که در غنچه‌ها خانه دارد» در کدام مفاهیم نمادین به کار رفته‌اند؟ (.....)	۰/۵
۲ ۵	مفهوم کنایی هر یک از عبارات زیر را بنویسید. الف) سر هم‌نبرد به گرد آوردن (.....) ب) سپر انداختن (.....)	۰/۲۵ ۰/۲۵
۲ ۶	بیت زیر را از نظر آرایه‌های ادبی « تشبیه، مراعات نظیر و جناس » بررسی کنید. « اُشتر به شعر عرب، در حالت است و طرب / گر ذوق نیست تو را کژطبع جانوری » (.....)	۰/۷۵
	ج) قلمرو فکری (۸ نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب	
۲ ۷	معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید. الف) ابر ز من حامل سرمایه شد (.....) ب) همی برخروشید بر سانِ کوس (.....) ج) نکته گفتی با همه سوداگران (.....) د) بتازد به نیرنگ تو توسن من (.....) ن) خلف صدق نیاکان هنرور خود بود. (.....) و) در برابر قوّهٔ الهی آنان، هیچ قدرتی یارای ایستایی ندارد. (.....) ه) فی‌الجمله نماند از معاصی منکری که نکرد. (.....) ی) به شامگاه چنان بنگر که گویی روز بایستی در آن فرومیرد. (.....)	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵

ادامهٔ سؤالات در صفحهٔ چهارم

به نام خدایی که خود، شاعر است

سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

ردیف	سؤالات صفحهٔ چهارم	نمره
۲۸	مفهوم کلّی بیت « گُل به همه رنگ و برازندگی / می‌کند از پرتو من زندگی » کدام است؟ الف) غرور و تکبّر ◯ ب) تواضع و فروتنی ◯	۰/۲۵
۲۹	شاعر در کدام عبارت، از مفهوم « شَرَفُ الْمَکانَ بِالْمَکینِ » بهره گرفته‌است؟ الف) آه، ای مرگ تو معیار! / مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت / و آن را بی‌قدر کرد ... ◯ ب) در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم ... ◯	۰/۲۵
۳۰	مفهوم عبارت «گندم‌نمای جوفروش مباش» را بنویسید. (.....)	۰/۲۵
۳۱	مفهوم مشترک هر یک از موارد زیر را بنویسید. الف) بسوز ای دل که تا خامی، نیاید بوی دل از تو / کجا دیدی که بی‌آتش، کسی را بوی عود آید الف) اگر جان ما ارزشی داشته باشد، برای این است که سخت‌تر از جان‌های دیگر سوخته است ب) غیبت نکرده‌ای که شوم طالب حضور / پنهان نگشته‌ای که هویدا کنم تو را ب) خدا در همه‌جا هست؛ در هر جا که به تصوّر آید.	۰/۵ ۰/۵
۳۲	هر یک از بیت‌های ردیف اول با کدام یک از مفاهیم ردیف دوم، مطابقت دارد؟	

	ردیف اول	ردیف دوم
	بیت	مفهوم
الف	ریش برمی‌کند و می‌گفت ای دریغ / کآفتاب نعمتم شد زیر میغ	شدّت جنگ و نبرد
ب	کمان را به زه کرد و بگشاد بر / نبُد مرغ را پیش تیرش گذر	بیان حسرت و ناراحتی
ج	خروش سواران و اسپان ز دشت / ز بهرام و کیوان همی‌برگذشت	مهارت در جنگیدن

(.....) ۰/۷۵

۳۳	دربارهٔ ارتباط محتوایی متن « دریادلان صف‌شکن » و این سرودهٔ استاد شفیعی کدکنی توضیح دهید: « حسرت نبرم به خواب آن مُرداب / کآرام درون دشت شب خفته‌است دریایم و نیست باکم از طوفان / دریا همه عمر خوابش آشفته‌است » (..... (.....	۰/۵

شادی، رادی و آزادی شما را آرزومندم

پاسخ تشریحی آزمون ترم دوم

در صفحهٔ بعدی آمده‌است

به نام خدایی که خود، شاعر است				
سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

پاسخ تشریحی

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره) معنی واژه، املای واژه و دستور

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱ الف) محنت: اندوه، غم / ب) عَنود: ستیزه‌کار، دشمن و بدخواه.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲ درختی بسیار سخت، محکم و صاف که از چوب آن، نیزه، تیر، زین اسب و مانند آنها می‌ساختند: خدنگ

پاسخ پرسش شمارهٔ ۳ برابر معنایی واژهٔ «ابر»، واژهٔ «میغ» است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۴ شکل املای صحیح واژگان: الف) اهلیت / ب) طوس.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۵ غلط املایی عبارت الف) عظمت: عزمت / غلط املایی عبارت ب) مخزول: مخذول.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۶ غلط‌های املایی و شکل صحیح: غرض و دین: قرض و دین / وقار و طمعنینه: وقار و طمأنینه.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۷ ت: نقش مفعول.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۸ واژهٔ «حافظ» منادا است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۹ الف) درست است / ب) نادرست است؛ زیرا جان «هسته» است / ج) نادرست است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۰ نوع واو، «عطف» است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۱ «را» در مصراع اول، نشانهٔ مفعول و در مصراع دوم، حرف اضافه است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۲ عبارت الف) «که» پیوند وابسته‌ساز / عبارت ب) «و» پیوند هم‌پایه‌ساز.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۳ الف) تناسب / ب) ترادف.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۴ الف) ترکیبات اضافی: فاش کسی – میان من – میان تو – اشارات نظر – نامه‌رسان من – نامه‌رسان تو / ب) ترکیبات وصفی: چشمان زیبا – دامان تار.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۵ اشکبوس (نهاد) / کمان را به زه کرد (گزاره)

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره) تاریخ ادبیات و آرایه‌های ادبی

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۶ «قابوس‌نامه» اثر «عنصرالعمالی کیکاووس» / «سمفونی پنجم جنوب» اثر «نزار قبّانی».

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۷ «من زنده‌ام» اثر «معصومه آباد» است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۸ «جمال و کمال» از کتاب «تفسیر سورهٔ یوسف» اثر «احمد بن محمد بن زید طوسی» ✓

پاسخ پرسش شمارهٔ ۱۹ قسمت الف) گه نعره زدی بلبل، گه جامه دریدی گل.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۰ کُنام پلنگانِ دشمن‌ستیز.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۱ قسمت «د» وجود ندارد / شیرین‌سخنی: حس‌آمیزی / خاموش ماندن: کنایه از سکوت / گوش: مجاز از شنیدن.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۲ عبارت الف) حُسن تعلیل دارد؛ زیرا شاعر برای گفتهٔ خود دلیل زیبای غیرواقعی آورده‌است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۳ «هوا» ایهام تناسب دارد: ۱. هوا و هوس ✓ ۲. آب و هوا (آسمان) ✗ که با فلک تناسب دارد.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۴ باران‌ها: نماد طراوت، پاکی و رویش / فصل‌ها: نماد تغییر و دگرگونی.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۵ الف) کنایه از شکست‌دادن و کشتن حریف / ب) کنایه از تسلیم شدن.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۶ تو مانند جانور: تشبیه / اُشتر و جانور: مراعات نظیر / عرب و طرب: جناس ناقص اختلافی.

به نام خدایی که خود، شاعر است				
سوالات آزمون درس: فارسی (۱)	پایه: دهم	رشته: کلّیهٔ رشته‌ها	تاریخ امتحان: خردادماه	طراح: یاری
نام و نام خانوادگی:	اداره کلّ آموزش و پرورش استان کرمانشاه			سال تحصیلی:
نام کلاس:	اداره آموزش و پرورش ناحیه ۳			تعداد صفحه: ۴
دبیرستان:	سرفصل آزمون: درس ۱ تا ۱۸ (ترم دوم)			مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

پاسخ تشریحی

ج) قلمرو فکری (۸ نمره) معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۷ الف) ابر، سرمایه‌اش را که باران است، از من گرفته است.

ب) مانند طبل بزرگ جنگی فریاد کشید.

ج) با تمام مشتریان شوخی می‌کرد.

د) با وجود سرکشم با فریبت می‌جنگم و به تو حمله‌ور می‌شوم.

ن) جانشین راستین اجداد هنرمند خود بود.

و) در مقابل نیروی الهی آنان، هیچکس توانایی ایستادگی ندارد.

ه) خلاصه از گناهان، هر کار زشتی که ممکن بود، انجام داد.

ی) به شب چنان نگاه کن که انگار روز و روشنایی را خاموش می‌کند.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۸ مفهوم بیت « گُل به همه رنگ و برازندگی / می‌کند از پرتو من زندگی »: قسمت الف): غرور و تکبّر است.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۲۹ مفهوم: « شَرَفُ الْمَکانَ بِالْمَکینِ »:

قسمت ب) در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم ...

پاسخ پرسش شمارهٔ ۳۰ فریب‌کاری و دو رویی.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۳۱ مفهوم مشترک الف): سختی کشیدن، باعث ارزشمندی می‌شود.

مفهوم مشترک ب): حضور همیشگی خداوند در همه‌جا.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۳۲ مفهوم بیت «الف»: بیان حسرت و ناراحتی. / مفهوم بیت «ب»: مهارت در جنگیدن. / مفهوم بیت «ج»: شدّت جنگ و نبرد.

پاسخ پرسش شمارهٔ ۳۳ متن درس و این سرودهٔ استاد شفیعی کدکنی، مردم را به پایداری، مقاومت و حرکت دعوت می‌کنند و تأکید دارند که نباید مانند مرداب، ساکن و بی حرکت باشیم!